

KOLENIDEɔ LA PLAADƐ

Yá pɔ́ kú láe bee guu

Kolenideɔ lá plaadeɛ bee lé Koleni Yesudeɔ ɔkaakɔ'ou ní Pɔluo yá'owɛɛ. An gbɛɛ taaekèè yāa, aa seakè aà gɔa Lua zina ũwa. Pɔlu ye wàɔ na ní kɔo, ɔ à azia yá bolekèné ní yearizio. A òné lá a pɔ kè na gɔɔ pɔ a ní baona mà (7.5-15).

A kai pɔ́ à a le Efese bùsuu bolekèné (1.1-11), ɔ à taasi pɔ́ á kè Kolenio yá dɔ́ngu. Yápio piiá aà Kilisi zinakeyáɔne. A yá pɔ́ tò a yá'òné pásipási a lá séia guu bolekèné ní lá a pɔnakè gbezã, ké a yápi oa gbesù (1.12-7.16).

Yude Yesudeɔ kámasakaa yá musu (8-9), à wabikè Kolenideɔwa aa gbada ní nòsemendoo, asa à mè: A wa Dii Yesu Kilisi gbɛke dɔ. Aà pɔde'ia à gò pɔsaide ũ á yáí, ɔ aà pɔsaideke guu à á ké pɔdeɔ ũ. (8.9)

Lápi láakii (10-13) Pɔlu a yá'oa lile. A èa sù gbé pɔ́ aale a dile zina ũɔ yáwa. ɔ lápi yá mĩde ní gbɛkekeakɔeo (13.11-13).

Wásu to Pɔlu azia yá'oa ní nòsepuaò wá sásão. I ke aázia bɔa maa ge aázia yáze'ea àle yáo, àle a zinake'iko ɔbnéɛ, ké wà e Yesu Kilisi baona sí, wí aà dɔ Dii ũ.

Nòseninia

¹ Mámɛmaa Kilisi Yesu zina Pɔlu lá Lua yeiwa ní wá gbèdo Timoteo, wámɛ wa láe bee kè Lua gálide pɔ́ kú Kolenioɔne ní Lua gbé pɔ́ kú Gelesi bùsuoɔ pii.

² Lua wá Mae ní Dii Yesu Kilisio gběkekeé, í á gba aafia.

³ Wà Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae sáaukpa, Mae Lua sósobide gbēnɔsenininapi. ⁴ I wá nòse níniwēe wá íadama píi guu, ké wà e gbé pò kú baa íadama kpeletaa guu nòse níniné sō ní nòse níniwēe pò Lua wá nòse níniwēe. ⁵ Lá taasi pò Kilisi kè ì liwázi, màa ló wá nòse ì níni maamaa Kilisi yáí. ⁶ Tó wà wá wetà, á nòseninia ní á bɔao yáíe. Tó Lua wá nòse níni, á nòseninia yáíe, ké à e taasi doũ pò wáke ke fí. ⁷ Wá á náai ví seasai, asa wá dō lá á bàa kú ní taasi pò Kilisi kèò, á bàa kú ní nòseniniapio ló.

⁸ Gbéo, wá ye àò dō lá wà wá wetà Azi bùsuu. A tòwá maamaa, a de wá gbāa léa, baa wá wēni wá wé dɔi ló seo. ⁹ Yá daawála, wáke e wa gaε. Bee wá lé ké wásu ze ní wázia gbāaoo, sema Lua pò ì geɔ vu gbāa. ¹⁰ A wá bó kai zō guu, mé a wá bɔu. Aàpi wá wé dɔi aà wá bɔu ló ¹¹ wabi pò ále kewēe sabai. Beewa gbéo Lua sáaukpa dasi wá yá musu gběke pò a kèwēe gbé dasiò wabikeawēe yáí.

Pɔlu wéleεε gbooa

¹² Yá pò wi á íanadān ke: Wá làasoo daa doũ, asa ní Lua gbāao wá kú ní nòsepuaò mɔafilisai dúnia guu, atēsa á kíi. Dúnia ɔnɔ wá kuòò, sema Lua gběke. ¹³ Wili láe kééò, sema pò i a kyoke á dō bàasio. ¹⁴ Lá á wá dō gíá yɔɔ, má ye à wá dō sásá, ké à íanadā wá yá musu Dii Yesu mózi, lá wá dā á yá musuwa.

¹⁵⁻¹⁶ Kō náaikεapi guu má díle yāa ma Masedoni gea guu mà bɔle á gwai káau, mí εa su ní á kíio,

í báaa e gēn pla, í dōnlekemee ma Yude gea guu.*
 17 Ké ma gea bee dīle, ma leplayā'ò yà? Tó má dīle
 mà yāke, dúnia yá ì dōaamee, ò ì kemee kándo ao
 ao ge aawo aawo ũa? 18 Lá Lua náai vī, yá pó wá
 òé de ao aawo ũo. 19 Lua Né Yesu Kilisi pó mapi ní
 Silivēeo ní Timoteo† wa aà yá waasokèé á gbé pó
 ì me ao aawo no, Lua pó ì me aon aà ũ. 20 Asa lé
 pó Lua gbè píi síana ì ke aà guue. Ayāmeto ní Yesu
 Kilisipi tó ò wī me āmi, Lua tōbōa yái. 21 Lua mé wá
 zīnapèle naa Kilisiwa ní ápiò, à wá dīle adoa, 22 à a
 seela kèwá, à a Nisīna dà wá sōu gba pó Lua dōaa
 dàwēe ũ.

23 Lua mé ma seelade ũ, a ma nòse dō. Ké má ye
 ìadawáo yái mi gé Kōleni lō. 24 I ke wále gbāamóé
 á luanaaikēa guu no, asa a zèdōu kò, wále zikéánō á
 pōna yái.

2

1 Ó má è maziawa a maa mà mó á kíi ní poyao lō.
 2 Tó ma á pō yàé, déme a ma pō ke nai, mé i ke á gbé
 pó ma á pō yàéò bàasio? 3 Ma lakèé màa, ké tó ma mō
 á gwai, á gbé pó á de à ma pō ke naò su ma pō yaoe.
 Má á náai vī ápii, ké ma pōna de á pōna ũ. 4 Ma lápi
 kèé ní pōsiao ní nòsepūsuo ní wé'ioe, i ke ké mà á pō ya
 yái no, ké àò dō lá ma yeaázi kà yái.

5 Lá gbēe poyayā kè, i ke ma pō a yào, ápiiē, ge á
 gbēeò, ké ma yā'oa su gēagēo. 6 Ia pó á daside dà
 gbépiwa mòwà. 7 Ayāmeto à sūuukēaànō sa, à aà
 nòse níniè, ké aà pōsia zōo su aà mō'íio yái. 8 Bee yái

* 1:15-16 Zln 19.21 † 1:19 Zln 18.5

ma awakpàé, à ɔ̀bè wásawasa ké á yeaàzi. ⁹ A yáí ma lápi kèé, ma likpàléwá mà e dō tó á yá pò má òé kūa píi. ¹⁰ Tó a sùuukè ní gbéó, mi keaàno sōe. Sùuu pò má kè, tó yāe su ku, má kè á yáí Kilisi gēe ũe, ¹¹ ké Setāu su ònɔ̀kewēe yáí, asa wá gí aà kōni dōio.

Luabaakuanɔ̀ yá dafu

¹² Ké ma ge Kilisi baokpai Toloasi, Dii zepòomee, ¹³ āma ma nisina zeaó, ké mi a gbēdo Titu eo yáí. ɔ̀ ma lezámá we, ma da Masedoni zéu.*

¹⁴ Ma sáaukè ní Luao, asa ìb dɔ̀aawēe gɔ̀ɔ̀piie, wiɔ̀ zìblenaɔ̀ ũ naa Kilisiwa, wi aà dōa gí fáe gupiiu. ¹⁵ Asa wá de tulaleti gí na pò Kilisi kpása Luae ũ gbé pò àle ní suabaɔ̀ ní gbé vūaaaɔ̀ guue. ¹⁶ Wá gè gí ũ gbēeɔ̀ne, ò ì ga iné. Wá wēni gí ũ gbé kīniɔ̀ne, ò ì wēni iné. Wá déme kà bee keai? ¹⁷ Wá de lán gbé pò aàɔ̀ Lua yá laataɔ̀wao. Naa Kilisiwa wi yá'ò ní nòsepuao ní Lua dōao a zinaɔ̀ ũ.

3

¹ Wa ea su wázia sáaukpaawa yà? Wá bàa kú ní seela lá pò wa kèé ge pò á kènéo lán gbēeɔ̀wa yà?

² Ame á wá taalapi ũ, a kēa wá sōwa. Gbépii a fō dō, i a kyoke. ³ A yá bō gupuau, á de lá pò Kilisi kè a nà wá ɔ̀zì ũ. I lápi ké ní gàalula ío no, a kè ní Lua bēe Nisinaoē. I kē gbè pèpēewa no,* a kè á sōwae.†

⁴ Wá a náai ví màa Lua ae ní Kilisi gbāao. ⁵ I ke ní wáziao wi ka wà me zīpi bō wá gāueo, Lua mé wá káwà. ⁶ ɔ̀me wá káwà, ò wá de aà bàa kua ní gbéɔ̀ yá

* **2:13** Zln 20.1   * **3:3** Bɔa 24.12   † **3:3** Zel 31.33, Eze 11.19

dafu zikenao ũ.‡ I ke ikoyã no, Lua Nisina yãe. Asa ikoyã ï ga inéε, Nisínapi sɔ ï wēni iné.

⁷ Ké Lua ikoyã kè gbè pèpεεwa, a gawi bɔ Mɔizi oawa.§ N a tekea gēazεakeo Isailio i fɔ gwào. Tó zé pɔ ï ga inépi bɔ ní gawi bee taao, ⁸ Nisínapi zé gawi deai? ⁹ Lá zé pɔ ï yãdańla gawi vi, zé pɔ ï to yá bɔńno na gawi dea zɔɔ. ¹⁰ Pɔ pɔ gawi vi yãa gawi vi bo, gawi pɔ deaalapi yái. ¹¹ Tó pɔ gɔɔsoplana bɔ ní gawio, pɔ pɔ bo ku gawi dea zɔɔ.

¹² Wεɔa beei guu wi yã'o seasai. ¹³ Wá de lán Mɔiziwao. A sálana kù a oaa, ké Isailio su a oa tekea pɔ lé gēzεa láaa eo.* ¹⁴ An nɔse tãta, asa e gbã tó aale Luabaakuańno lá kyoke, sálana doupi bo kua ní làasooae. Ili goo, sema tó gbé naa Kilisiwa bàasio. ¹⁵ E tia tó wãle Mɔizi yá kyoke, sálanapi bo kua ní làasooae. ¹⁶ Ama tó aa zè ní Diio, sálanapi a go ní làasooa. ¹⁷ Diipi mé Lua Nisínapi ũ, mé gu pɔ Dii Nisínapi kuu, we wi gɔ wéεo ũ. ¹⁸ Wá gbé pɔ pɔ gò wá oawaɔ, wãle Dii gawi ɔbɔné lán dđiwa, wi li laaawa, wá gawi bo kãfi. Dii pɔ de Lua Nisina ũpi zin we.

4

Zinaɔ kua ga lézi

¹ Ayãmeto lá Lua zi bee dãwēε a sùuu guu, wá kúsu lí kwéo. ² Wa ɔkpà asii wisaiyãɔzi, wili yãke ní wezēoo, mé wili Lua yá koleo. Wi siana'oné wásawasa wá wázia keke gbépiiε Lua dɔa guue. ³ Tó baona pɔ wãle kpá uleae, gbé vūaaaɔ ɔ a uleané.

‡ 3:6 Zel 31.31 § 3:7 Bɔa 34.29 * 3:13 Bɔa 34.33

⁴ Asa dúniæ bee dii Yesusaideɔ wé v̄lakù, ké aasu baona sí, Kilisi pó de Lua taa ũ gawi gupunéo yáie.

⁵ Wá zia kpàwa wále keo, Yesu Kilisi diike kpàwa wále ke, mé wále zobleé aà yáí. ⁶ Lá Lua ò yãa, gu pu gusiau,* à gupù wá s̄ou màa b. Gupuapi de aà gawi pó lé teke Kilisi oawa d̄oa ũ.

⁷ N beeo wá gbé pó wá àizee bee kūaɔ, wá de lán ḡi oowa, ké wà e d̄o gbãa z̄o ì bɔ Lua kíie, wá kíi no. ⁸ W̄iɔ ìadawá gupiiue, ñ beeo wili fuo. Wi bílike, ãma wá wé d̄oa Luazi lí busao. ⁹ W̄i wá wetã, ãma Lua lí wá tó weo. W̄i wá pále, ãma wili gao. ¹⁰ Gɔɔpii wá kú Yesu ga suawá guu, ké aà wēni e bɔ gupuau wá mewa yáí. ¹¹ Wá gbé béẽɔ wiɔ ku ga lézi Yesu yáí, ké aà wēni e bɔ gupuau wá me pó a ga guu yáí. ¹² Màa gapi lé z̄ike wá guu, mé wēnipi lé z̄ike á guu. ¹³ A kēa Lua taalau wà mè: Ma Lua náaikè ñ ma yã'ò.† Wápiɔ s̄o wa Lua náai doŋpi kè, ñ wále yã'o a yáí. ¹⁴ Asa wá d̄o lá Lua Dii Yesu b̄o gau, a wá b̄oaànɔ gau s̄o, i wá kpá a kùe s̄anu ñ ápiɔ. ¹⁵ Beeo lé wá le pii á yáí, Lua gbẽke i li gbé dasidea, aà s̄aukpa a i káfi aà t̄oɔa yáí.

Weda mè dafui

¹⁶ Ayãmeto wá kúsu lí kwéo. Baa tó wá mekaa lé yaiké, wá guu ìo dafukū lá gu lé d̄oe. ¹⁷ Wá ìadama gɔɔ do leenaæ bee lé gawi z̄o láasai iwēe, a de beeo. ¹⁸ Wá wé kú pó pó w̄i wesie kíio, sema pó pó w̄li wesieo. Asa pó pó w̄i wesieá gɔɔpla póe. Pó pó w̄li wesieo s̄o ìo ku gɔɔpii.

* **4:6** Daa 1.3 † **4:13** Sou 116.10

5

¹ Wá dɔ́ tó wá sɔ́ pɔ́ wá kúu kpé ũ dúnia guue bee yàa, Lua a kpé pɔ́ wi dɔ́ ní sɔo kpáwá a be e gɔɔpii.

² Wi we sɔpi guu fɛɛɛ, wá ye luabe pɔ́pi dae, ³ asa tó wa bɔ́ sɔu, wáɔ ku mesaio. ⁴ Gɔɔ pɔ́ wá kú sɔe bee guu, wi we fɛɛɛ lá wá asoseawa. I ke wá ye bɔ́ a guu no, wá ye luabe pɔ́ dae, ké wɛni wá sɔ́ pɔ́ ì gapi mɔ́.

⁵ Bee yáí ñ Lua wá kɛ́i, ñ à a Nisina kpàwá gba pɔ́ à dɔ́aa dàwɛɛ ũ.

⁶ A yáí tò wá sɔ́ ìb dilɛa. Wá dɔ́ gɔɔ pɔ́ wá mɛɛ bee ku, wá kú Dii kíio. ⁷ Asa Dii náai wá kuò, i ke wesia pɔ́ele yá no. ⁸ Wá sɔ́ ìb dilɛa. Bɔa sɔu gea Dii kíi mé maawɛɛ. ⁹ Kua me guun nò, bɔa a guun nò, wiɔ weɛɛ wá yá kaaàgu. ¹⁰ Asa Kilisi aɔ zɔ́ɛa a gínaa, wápii wí bɔ́ ze aà ae, i flabo wá baadeɛ aà kua me guu yákeawa, a maa ge a vâi.*

Gbɛ́nazinaɔ kea na ní Luao zí

¹¹ Lá wáɛ vɛake Diiɛ màa, wi weɛɛ gbéɔ́ yápi zé e. Lua wá sáasá dɔ́, mé wá ye à wá dɔ́ á sɔu màa. ¹² Wáɛ wázia sáaukpaé bɔ́ no, wáɛ á gba zé à ìanadá wá yá musue, í e yázási gbé pɔ́ ì ìanadá pɔ́ pɔ́ àɛ e ní wéo, i ke sò yá nowa. ¹³ Tó áɛ e wá liaaaɛ, Lua yáíɛ. Tó wa su wá dɔ́wa, á yáíɛ. ¹⁴ Asa Kilisi yeawázi yá mé wá kúa gbãa. Wá è tó gbé mɛndo gà gbépii gɛɛ ũ, aa gà mípiin we. ¹⁵ A gà gbépii gɛɛ ũ, ké gbé pɔ́ gòò su wàò kú nízia pɔ́ ũ bɔ, sema gbé pɔ́ gà ní gɛɛ ũ à vù pɔ́.

¹⁶ Bee yáí wili gbɛɛ gwa lá dúnia ì aà gwawa tia bɔ. Baa ké wá Kilisi dɔ́ lá dúnia aà dɔ́wa yàa,

* **5:10** Lom 14.10-12

wá àà dᵋ màa tia lᵋo. ¹⁷ Tó gbé naa Kilisiwa, gbé dafuε. Àà kua zi gè, a dafu mé mᵋ. ¹⁸ Bee bᵋ Lua kí píiε. A wá keano na ní Kilisi gbāao, ᵋ à gbéᵋ kea naano zí dàwεε. ¹⁹ Kilisi sabai Lua dúnia kèano na gbéᵋ tàaeᵋ yādasai. A gbéᵋ keaano napi yādàwεε. ²⁰ Beewa Kilisi gēεon wá ũ. Lua lé gbéᵋ sisi wá musu. Wa wabikèwá Kilisi gbεu, à ke na ní Luao. ²¹ Lua tò duunsaide gè duuna awakpabo ũ wá yái, ké naawà guu Lua i to yá bowano na.

6

¹ Lá wáε zíkε Luaε, wa awakpáé, ásu to gbēke pᵋ Lua kèé ke pāo. ² Asa Lua mᵋ:

Ma n yāmà a gᵋᵋwa,
ma donle suabagᵋᵋ.*

Gᵋᵋ kà sa, gbā mé suabagᵋᵋpi ũ.

³ Wili yá pᵋ a to gbé fu keo, ké wasu wá zí sāa eo yái. ⁴ Wí wá luazíkεnke ᵋᵋ gbéᵋne yápii guu. Wí menafᵋ maamaa ní ñadaawáo ní taasio ní wétεao. ⁵ Wá wá gbé, wá wá ká kpéu, wá fèlwanᵋ. Wa zí gbāa kè, wí e i'òo, nᵋana wá dé. ⁶ Wá òbné ní nᵋsemendoo ní dᵋao ní sùuuo ní maakeao ní nᵋsepuaoo ní yenzi mᵋafilisaio ⁷ ní síana'oo ní Lua gbāao. Wá maakebᵋᵋ kŭa wá ᵋplaaú ní zεεo. ⁸ Wí wá kpela, wí wá kpebᵋ. Wí wá tᵋ vāi sí, wí wá tᵋnasi. Síandεon wá ũ, ᵋ wí wá dile mᵋafilideᵋ ũ. ⁹ Tᵋdεon wá ũ, ᵋ wí wá dile gbēandoᵋ ũ. Wá bᵋεε fá, ᵋ wí wá dile gεo ũ. Wí wá dile pᵋgbēao ũ, āma wíli wá dεo. ¹⁰ Wá pᵋ ò naε, ᵋ wíᵋ wá dile pᵋsiadeᵋ ũ. Wí gbéᵋ ke ᵋdeᵋ ũ dasi,

---

* **6:2** Isa 49.8

ɔ wɔ wá dile taasideɔ ũ. Wá pópíi ví, ɔ wɔ wá dile pɔesaideɔ ũ.

¹¹ Kolenideɔ, wa yá'òé wásawasa, wa wá nòse wèé. ¹² Wi wá nòse kùkpaéo, áme a á pò kùkpaewèe. ¹³ Ma yá'òé lán ma néowaε. Lá wa wá nòse wèé, à á nòse wèwèe sɔ.

Kēa Yesusaideɔwa

¹⁴ Asu nakɔwa ní Yesusaideɔo. Kpelewa maa ní vāio aa gbékpa ní kɔoi? Baa kpele gupua ní gusiao ví ní kɔoi? ¹⁵ Kilisi yá a kɔse ní Setāu pòo kpelewa ni? Bó Yesude ní Yesusaideo ví ní kɔoi? ¹⁶ Kpelewa Lua kpé lé a ke doũ ní táaɔi? Lua bée kpén wá ũ, lá a òwa à mè:

Máɔ kúnnɔ, máɔ bebe ní guu,†
míɔ de ní Lua ũ,
aaíɔ de ma gbéɔ ũ.‡

¹⁷ Ayāmeto Dii mè:

A kémá, àliɔ kú ádoá,
ásu ɔká pò gbálewawao,§
mí á sí, ¹⁸ míɔ de á Mae ũ,
íɔ de ma negɔɔo ní ma nenɔɔo ũ.*
Dii Gbãapiide mé ò.

7

¹ Ma gbé yenzideɔ, lá Lua legbèwèe màa, wà kē yá pò ì me ní nisinao gbálewa míómíɔ, wí wεεε wá wá kua adoa lepapa víakεa Luaε guu.

Pɔlu pɔ kea Kolenideɔwa na

† **6:16** 1Kln 3.16, 6.19   ‡ **6:16** Eze 37.27   § **6:17** Isa 52.11

* **6:18** 2Sam 7.14

² A wá kú ɔplapla. Wi tàaekε gbēεε, wi gbēε ɔkpao, wi gbēε taiinkεε. ³ Mi bee o mà yādaála no. Má ò kò, wa gan nò, wá kún nò, á yá dɔ wá sōwae. ⁴ Má á náai vī zōɔ, mi íanadā á yá musu maamaa. Wétēa mɔawēε guu píi ma nòseninia kpe lɔ, ma pɔ kèna yáiyái. ⁵ Baa ké wa ka Masedoni bùsuu,* wá mε i e dɔ. Wétēa píi wá lé, wà fèlewá ní sòleo, ɔ wá kú s̄deedeε guu. ⁶ ɔ Lua pɔ í yēεsaideᵛ nòse níni wá nòse níniwēε Titu mɔa guu. ⁷ I ke aà mɔa ado no, ké a aà nòse níniè yáie lɔ. A òwēε ále ma beεke, á kú déndɔmεε guu, a zεmanᵛ sa, ɔ ma pɔna kàfi.

⁸ Baa ké lá pɔ má kēé á pɔ yà, má láasoo pāle dao. Ma láasoo pāle dà yāa, ké má è lápi á pɔ yà gɔɔpla, ⁹ āma ma pɔ kèna sa. I ke ké ma á pɔ yàé yái no, ké á pɔsia tò a nòselile yáie. A pɔyaapi b̀ Lua kíie. Bee yái ásoo wá kēé. ¹⁰ Pɔsia pɔ b̀ Lua kíi í to gbé nòselile Luapi i aà suaba líɔ déndɔmεε v̄io. Dúnia pɔsia mé í ga iné. ¹¹ A gwa lá pɔsia pɔ b̀ Lua kíipi zikè á guu. A mε wà sa, a gi ní áziáo, á pɔ fèle, v̄ia á kú, a ma beεkè, a wetà, a vāikεna swāgāga. Apii guu a ázia òbné ké á tàae vī yápi guuo.

¹² Baa ké ma lápi kēé, i ke gbé pɔ tàaekè ge gbé pɔ à tàaekèè yái no, má kè Lua d̄sa guu, ké á yeawázi e bɔ gupuaue. ¹³ Wá nòseninia bee bàasi, wá pɔna kàfi maamaa Titu pɔna yá musu, ké ápii á tò aà nisina sù yái. ¹⁴ Ma íanadàè yāa á yá musu, i to wí ma kūo. Lá wa síana'òé yápii guu, màa wá íandāa Titue kè síana ū. ¹⁵ Lá a aà díle gbia a aà kpelà, mé

---

* 7:5 2Kln.2.13

a aà yāmà ápii, tó à làasookè yápiwa, aà nòse ì ea yáalòwáε. ¹⁶ Ma pò kèna, ké má á náai ví yápii guu yáí.

8

Kō kámasakaa

¹ Gbḗ, wá ye àò gbḗke pò Lua kè Yesude pò aa ku Masedoni búsuu wéle ní wéleoonε dō. ² An yōa ní ñadaama pāsio guu, an pò kèna maamaa, ò baa ní ní taaside búubuukεo aa gbadà sòūsòũ. ³ Má òé aa gbadà ní gbāa léu, a de ní gbāa léa se. ⁴ Aa gbèawá nízia awa ní awao, wà ní gba zé ní o è àò ku Lua gbḗ kámasa guu.* ⁵ Aa kè de lá wá wé doia, aa nízia kpà Diiwa gĩa ní wápio ló lá Lua yeiwa. ⁶ Ō wa wabikè Tituwa aà gé kámasa yá pò a dàale á guu lekpaaii. ⁷ Lá á gbāa yápii guu, luanaaikεa ní yá'oaó ní dōao ní yápii ãiao ní á yeawázio, àò gbāa kámasapi kaa guu ló.

⁸ I ke ma yādiléé no, kòai pò gbḗpáleo kè ò má òé, ké mà e mà á yea gbḗzi síana dō. ⁹ A wá Dii Yesu Kilisi gbḗke dō. Aà pòde'ia à gò pòsaide ũ á yáí, ò aà pòsaideke guu à á ké pòdeò ũ. ¹⁰ Lá má è yápi musun we. Bee kōsī ní á gbḗ pò a ze ní yápio za muyāa, mé á kèò. ¹¹ A yápi lekpaai sa. Lá á sòu mà ní a keao, à ke á gbāa léu. ¹² Tó gbḗ gbadà ní nòsemendoo a pòvia léu, bee ì ká, i ke pò pò a vío no. ¹³ I ke áò taasike gbḗ kíniò aao namable no. Aò kpaaii. ¹⁴ Tia kéwa pò pò diázi à yooné an pókēsāama guu. Gòewa sō, pò pò diñzi aai ea yooé

* **8:4** Lom 15.26

á pókēsāawá guu. Beewa áo kpaaiá. ¹⁵ Lá a kēa láuwa wà mè:
Sèlenzōode pó i fēo,
yōnde pó i kēsāo.†

Pɔlu Titu sáaukpaa Kolenideone

¹⁶ Ma sáaukè ní Luao, ké a tò á yá dɔ Titu sōwa lamawa. ¹⁷ A wá yāmà, aà me wà à mɔ á gwai, àle mó teasi no. ¹⁸ Wá gbēdo pó aà tó ligua Yesudeo guu píi baonakpaa musu ɔ́ wá dàè. ¹⁹ Bee gbɛa lɔ Yesudeo aà sè aà géwanɔ kámasa zí pó wále ke kei. Wále zipi ke Dii tɔbɔa yáie ní nòsemaa pó wá dào. ²⁰ Wále gbéɔ wá tàae'ea gba zōo pó na wá ɔ́zí yá musu abaa bɔ. ²¹ I ke yá pó maa Diie ɔ́ wále wɛɛɛ adoo, ní pó pó maa gbēnazinaoneo lɔɛ.‡ ²² Wa wá gbēpále dáné lɔ. Wa aà laai gwà a gēna lé vīo, wá è a áiavi yápii guu, mé aà áia èa káfi tia, ké a á náai ví yáí. ²³ Titu gbé bee sɔ́, ma zíkendee pó wi á maa wɛɛɛ sánun aà ũ. Wá gbé kíniɔ sɔ́, Yesudeo zinaone, aai Kilisi tɔbɔ. ²⁴ Ayāmeto à ɔ́bné ké á yeñzi, Yesudeo i dɔ́ ké wá íandāa á yá musu síana ví.

9

¹ Má lákéé Lua gbéɔ kɔ́ kámasa pó wále kápi yá musuo, ² asa má dɔ́ a nòsemaa dà, ɔ́ ma íanadà Masedonione ma mè Gelekio sɔu mà za muyāa. A áiapi ní gbé daside me fɛɛ. ³ ɔ́ ma wá gbépiɔ zìwá ào ku sɔu guu lá má òwa, ké íana pó wá dà yápi musu su ke páo. ⁴ Tó Masedoniɔ mòmancɔ, tó aa è á sɔu

† 8:15 Bɔa 16.18 ‡ 8:21 Yaa 3.4

i mao, wí a wá kũe, ké wa á náaikè yáí. A è, má á pò o be? ⁵ Ayāmeto má è a maa mà o gbépiɔne aa dɔaamee, aa gba pò a dɔaa a a legbè yá kèkè káau, a sɔu i ma, ío de nòsemendo gba ũ, i kè gba teaside no.

Gbadaa ní nòsemendoo

⁶ A làsooke yáe beewa.

Tó ní tò yɔɔ, ni kèkè yɔɔe,

tó ní tò zɔɔ, ni kèkè zɔɔe.

⁷ Baade kpá lá à zèò a sɔ guuwa oosisisai teasisai.

Lua ye gbé pò i gbada ní pɔnaozi. ⁸ Lua a fɔ to èfāai pīi liála, gɔɔpii pópīi i mówá yápii guu e à liála maakea pīi guu. ⁹ A kēa Lua taalau wà mè:

I pò fáe taasideɔne,

aà maakea ío ku gɔɔpii.*

¹⁰ Lá Lua í pɔbui kpa pɔtɔnawa mé í pɔblea kpa gbépiiwa,† a pɔbui kpáwá, i kóé, á maakea gbɛ i yàasa kú. ¹¹ A á kè pòdeɔ ũ yápii guu, ío gbada sɔūsɔŭ gɔɔpii, gbéɔ i Lua sáaukpa gba pò á dànɛ wá sabai yáí. ¹² Asa Lua gbéɔ pókēsáma bɔɔle ɔ kámasa zīpi lé kè adoo, a to Lua sáaukpa ligua maamaa lɔe. ¹³ Gbéɔ Lua tɔbɔ, asa kámasa pò á kàpi lé ɔlɔné a misīile Kilisi bao pò a zèòe, mé a gbēkèkèné ní gbépiio ní nòsemendoo, ¹⁴ aai wabikéé, aai á nide Lua gbēke pò tòwá yáí. ¹⁵ A Lua sáaukpa aà gba pò gè oaa yáí.

10

Pɔlu gia ní azīao

* **9:9** Sɔu 112.9 † **9:10** Isa 55.10

1 Ma Pɔlu, ma awakpàé ní Kilisi ǹsenie s̀uuuo, ma gbé pó i me má buse á guu mé má pási á kpe. 2 Ma wabikèwá, tó ma m̀, ásu to mào pásiáǹo, asa má f̄o mà a pási ɔ̀o á gbé pó aai me dúnia yá mé lé d̀aaẁeɔne. 3 Wá kú dúnia guue, áma wili zika lán dúnia gbéwao. 4 Wá g̀keboá dúnia pó no, Lua g̀kebo gbãa pó wi zegikii gbood̀ne. Wi ̀no búinao suumpaò 5 ní wala pó ì gíné wà Lua d̀o píi. Wi làasoo píi kú z̀z̀o ù aa misiile Kilisie. 6 Tó a misiileẁe wásawasa, wá s̀ou mà wà swágbãadeo swágaga.

7 I gbé gwa a beawae. Tó gbé dilé Kilisi pón a ù, aà ea làasooke yáe beewa. Kilisi pón wá ù laaàwa s̀. 8 Baa tó ma íanadà z̀o iko pó Dii kpàwá yá musu, wí a ma k̀o, asa á zedba yáie, i ke á gbooa yáí no. 9 Má ye ma lákèaé ào deé viadadanzi ùo. 10 Wí me ma lác gbia, ì ní gba gbãa, áma tó wá kú k̄o wéu, ma lé ìo buse, ma yá lí t̄máo. 11 Gbé pó lé o màao d̄o ké lá wá de lác guu, màa wá de kua k̄o wéu.

12 Wá ke muaa ge wá wá leü ní gbé pó aale nízia sáaukpaoo. Aa nízia kpaala ní k̄o ní nízia leüa ní k̄o ̀no v̄io. 13 Wá gbé beeo, wá íanadã de a léao. Wá dã koo pó Lua d̀aẁe léue. Baa ápi, koo pi á ká. 14 Lá wa ka á kíi, wále v̄i wá pó léao, asa wa m̀ ní Kilisi baoo e á kíi. 15 Wili íanadã de a léa wa gbèpáleo zikàuo. Lá á luanaaikèa lé káfi, wá ye z̄i pó wále ke á guu ɔta maamaa e koo pó Lua d̀aẁe léue, 16 wí gé baopi kpái bùsu pó kú á aeo guu, gbèpáleo taaabaa íandásai. 17 Tó gbé ye íanadã, aà dã Dii yá musu.*

* 10:17 Zel 9.23

18 I ke gbé pò ì azia sáaukpa mé maaò, sema gbé pò Dii ì aà sáaukpa.

11

Zina egēnaō

¹ A ma fō yōō ní ma sōūkeyāō, āma ále ke kò. ² Lá Lua lí sí sàao, màa ò má kŭa á yá musu. A gō mēndoe, òn Kilisi ū. Ma á kpásāwà wéndia léso ūe. ³ Lá mlē kōnikè Evae à aà sàsā,* vīa lé ma kú ké a su á sàsā sō, í á naa Kilisiwa gbāsīsai ní nòsemēndoo tó. ⁴ Tó gbé mò Yesu yá pò dodo ní wá pòo waasokèé, ge nisīna pò dodo ní pò pò á èo ge baona pò dodo ní pò pò á sio, i aà gba zé maamaae. ⁵ Má è má kēsāa zina pò a ní díle deñlaōzi yāe guuo. ⁶ Baa tó ma léna nao, má dōa vī. Wá òlòé ápii wásawasa yápii musu.

⁷ Ké ma baona pò bō Lua kŭi waasokèé pòsiwásai, mé ma azia bŭsa á káfia yái, tàae má kèa? ⁸ Ma Yesude páleo taiinkè, ma a asea èmá, ké mà e mào zike á guu yái. ⁹ Gōō pò má kúanō, tó pò lé kēsāa, mili ìada gbēewao. Wá gbéō bō Masedoni bŭsuo, aa mòmēe ní pò pò lé kēsāa.† Má azia kŭa, mi ke gbēee aso ūo, mé máo mazia kŭa màae. ¹⁰ N Kilisi síana pò kú ma guuo, gbēe a kpa ma íandāyāpie Gelesi bŭsuo. ¹¹ Bóyāi má ò màai? Má yeázi noa? Lua dō.

¹² Yá pò mále ke máo kee, ké mà e zezō gbé pò aale ma léwēone aa íanadā lāwáwa yái. ¹³ Gbépióá zina egēnaōne! Ziken mōafilideōne! Aai li Kilisi zinaō ū. ¹⁴ Yābōnsae no. Baa Setāupi ì li gupua malaika ūe.

* 11:3 Daa 3.1-5 † 11:9 Flp 4.15-16

15 Lá màaε, tó aà zíkεnaɔ lí maa zíkεnaɔ ũ, yābɔnsaε no. An zia aɔ de ní yākeawaε.

Pɔlu taasikea a zɪnake guu

16 Ma εa lé o ɔ, gbēε su ma gwa sɔũ ũo. Tó m̀aan s̄o, àɔ ma k̄ua màa, ké mà e íanadã yɔɔ.

17 Yá pó mále o, Dii mé ma dauo. Iana pó mále dã mazia náaikεa guue bee, mále dã m̄isaike guue.

18 Lá gbé̄́o lé íanadã dasi dúnia yá musu, mapi s̄o má dãε. 19 Asa á ònɔnaɔ i menaf̄ɔ ní m̄isaiɔe ní pɔnao. 20 Tó w̄ale á ke zɔɔ ũ, tó w̄ale á só, tó w̄ale á taiinke, tó w̄ale gb̄ablewá, tó w̄ale á s̄anke, i menaf̄ɔ. 21 Sianaε, wá buse! A k̄εmεε wí ũ! Ama pó pó gbé̄́ k̄ua àle a w̄ɔɔ ke, má k̄ua s̄oε. Mále o m̄isaike guue. 22 Ebeluɔ no lò? Má a ũ s̄oε. Isailio no lò? Má a ũ s̄oε. Ablahaũ buio no lò? Má a ũ s̄oε. 23 Kilisi zíkεnaɔ no lò? Má a ũ deńla. Mále yá'o lán íandewaε. Ma zikè deńla, ma daakp̄eu deńla,‡ má a gb̄ea lé d̄o, ma kua ga lézi ḡena lé v̄io. 24 Yudaɔ ma gb̄e flàala le bla m̄endosai§ ḡen s̄o. 25 Wà ma gb̄e ní goo* ḡen àaɔ. Wà ma papa ní gb̄eo ḡen do.† Gó kp̄alemanaɔ ḡen àaɔ, ma ke ísi guu ḡo do fáane ní gw̄aasinao. 26 Ma w̄ele dasi gea guu mio ku kai guu: Swa kai, kp̄aiweliweo kai, Yudaɔ kai, buip̄aleo kai, benanguo kai, s̄ea kai, ísia kai, Yesude egeɔnao kai. 27 Ma zi gb̄aa k̄e ní w̄aw̄ao, ma it̄ek̄e a ḡena lé v̄io, nɔana ní imio ma dede, ma leyè a ḡena lé v̄io, má kú búu íandea guu. 28 A kíniɔ bàasi Yesudeɔ píi k̄aakea ìɔ t̄saa lá gu lé d̄o. 29 Gb̄eε bùsa ò mi busaoa? Gb̄eε fù ò i òaoa?

‡ 11:23 Zln 16.23 § 11:24 Iko 25.3 * 11:25 Zln 16.22 † 11:25 Zln 14.19

30 Tó a maa mà íanadãε, má dã ma yèεεsaikε musuε. 31 Lua wá Dii Yesu Kilisi Mae dõ ké máε εεtoo. Wàò aà sáaukpa gɔɔpii! 32 Gɔɔ pó má kú Damasi, kí Aleta ziia ò wà wéεpi bíibɔεɔ dã wà ma kú, 33 ò wà ma bɔ fenentiu, wà ma pila ní bao gbí guu bíi kpε, ò ma pilimá.‡

12

Pɔlu wéɓungu'ea

1 A kù mà íanadãε. Baa tó a ài vío, má εa su wéɓungu'eaɔ ní yá pó Dii òbmeεɔwa. 2 Má gbēε dõ naa Kilisiwa, wà aà sè gèò e luabe síanau, a wè gēo mēndosain la. A gè ní meon nò, mesain nò, má dõo, Lua mé dõ. 3 Má dõ ké wà gbépi sè gèò e àizānablekii. A gè ní meon nò, mesain nò, Lua mé dõ. 4 A yá pó a oa keo mà, gbēnazina a zé ví à séle siuo. 5 Má íanadã gbépi yá musuε, āma má íanadã mazia yá musuo, sema ma yèεεsaikε yá bàasio. 6 Tó má ye íanadã, má íanadã mīsaide ūo, asa síana má o. Ama má dāo, ké gbēε su ma dile de lá á è má de ge lá á mà ma léulao. 7 Ké másu mà wala ke yāzōɔ pó Lua òbmeεɔ musuo yái, à le sòb ma meυ Setāu iwa ū, àò ma gbē. 8 Ma wabikè Diiwa gēn āaō yápi musu, aà pópi gomala, 9 ò a òmεε gbēke pó i kemεε m̀à, yèεεsaikε guu ò a gbāa síana ì bɔu. Ayāmeto má íanadã ní pɔnao ma yèεεsaikε musu, ké Kilisi gbāa àò kumala. 10 Beewa mi pɔnake ní ma yèεεsaikεo ní widaaao ní taasikεao ní íadaaaoo ní wétēao Kilisi yái, asa gɔɔ pó ma busa ò miε gbāa.

‡ 11:33 Zln 9.23-25

Pòlu kàakea Kòlenideṣne

¹¹ Ma m̄saike kè, áme a ma dau. Áme a maa yāa à ma sáaukpa. Baa tó má p̄e ũo, má k̄ésāa z̄ina p̄o a n̄ díle denlap̄ozi yāe guuo. ¹² Ma a z̄inake seela òb̄é n̄ menao maamaa yāb̄onsaṣo n̄ dabudabukeṣo guu. ¹³ Bó ma á k̄ésāò Yesude k̄in̄ozi, k̄é mi ḡo á gb̄ēe aso ũo bàasio? A s̄uuukeman̄o n̄ tàae beeo! ¹⁴ Tia k̄éwa ma m̄oá á k̄íi ḡen àaṣde s̄ou mà, mé má ḡo á gb̄ēe aso ũo. Áme mále á w̄eṣe, i ke á p̄o no. Asa maeṣ mé aai àizee dile n̄ néone, i ke néo mé aali dilenéo. ¹⁵ Má a p̄o ble p̄ii, mí az̄ia kp̄awá n̄ p̄nao á w̄eni yái. Tó ma yeaázi z̄oókù, á yeamazi a lao yá? ¹⁶ Eh̄, mi ḡóé aso ũo, áma wà mè w̄ez̄enan ma ũ, má s̄iwá n̄ k̄on̄ioe. ¹⁷ Ma á blé gb̄é p̄o ma n̄ z̄íwáoo kee sabaia? ¹⁸ Ma wabikè Tituwa aà gé á k̄íi, ṣ ma wá gb̄edopi dàè. Titu á blé yá? Wá ká doũo lé? Wá tufa doũo lé?

¹⁹ Ale e yāa wále b̄ok̄ii w̄eṣe yá? Aawo! Wále yá'o n̄ Lua d̄ṣao naa Kilisiwa guue. Ma gb̄é yenzideṣ, ma bee òé p̄ii á z̄ed̄oá yái. ²⁰ Via lé ma k̄ú, tó ma ka á k̄íi, k̄é másu á le lá má yeiowao, mé ásu ma e lá á yeiowao. Mále v̄iake s̄olee n̄ zaak̄oṣo n̄ p̄ok̄ūmao n̄ denlaw̄eṣeṣo n̄ k̄yaaaoo n̄ k̄oṣeo n̄ ȳoṣo n̄ z̄oao. ²¹ Via lé ma k̄ú k̄é tó ma ea m̄o, ma Lua a to wí ma k̄ú á yá musu. Gb̄é p̄o aa duunakè yāa aa gb̄āsikè, aa w̄ule n̄ gb̄ep̄ále n̄o aa wisaiyā kè, tó aai mik̄é n̄ yápiṣ keawao, má óob̄née.

13

L̄edama gb̄ez̄á

¹ Ma mᵛa á gwai gēn àaᵛden ke. Wi yási seelade gbēᵛn pla ge gbēᵛn àaᵛ musuε.* ² Má òé yāa ma kuaáᵛnᵛ gēn plaade guu, mé máε oé lᵛ á kpe, tó ma εa mᵛ, má gbé pᵛ aa duunakè yāaᵛ n gbé kᵛniᵛ kee tēboo. ³ Aε seela wεεε ké Kilisi mé lé yā'o ma guu nolo? Too! I ke Kilisi gbāasai no, lᵛ gbāa á guu. ⁴ Sianaε, aà paa líwaá gbāasaikεyāε, āma a kú nᵛ Lua gbāaoε. Māa naawà guu wá buse sᵛ, āma wáᵛ kuaàᵛnᵛ á guu nᵛ Lua gbāaoε.

⁵ A ázia tàasika à gwa, tó á kú Yesu Kilisi náaikεa guu. A làsooke áziawa. I dᵛ ké a kú á guuo lé? Tó māa no, a fuaε. ⁶ Má ye àᵛ dᵛ ké wápiᵛ wi fuaᵛ. ⁷ Wáε wabikε Luawa ásu vāie keᵛ. I ke ké gbéᵛ wá maabo yái no, ké à maake yáie, baa tó wáε wá gwa gbé fuaᵛ ũ. ⁸ Wá fᵛ zεzᵛ sianaεᵛ, sema wà zεpooè. ⁹ Tó wá buse mé á gbāa, wá pᵛ lᵛ naε. Yá pᵛ wi a wabikε mé de ké á yá e àᵛ bᵛleia wásawasa. ¹⁰ Ma yá beeᵛ kēé, ké tó ma mᵛ, másu webiiwá mà iko pᵛ Dii kpàa mᵛéᵛ. A kpàa á zedᵛa yáie, i ke á gbooa yái no.

¹¹ Tòᵛ gbéᵛ, à gᵛ zia bàasi. A dēka á yá e àᵛ bᵛleia wásawasa. A ma ledama ma. A ledouke àᵛ na nᵛ kᵛᵛ, Lua yenzide aafiade iᵛ kúáᵛnᵛ. ¹² A fᵛkpakᵛwa nᵛ Lua gbéᵛ lépeakᵛwao. Lua gbéᵛ fᵛkpawá mᵛpii.

¹³ Dii Yesu Kilisi gbēkεkεé, Lua iᵛ yeázi, aà Nisᵛna iᵛ gbékpaáᵛnᵛ ápii.

---

* **13:1** Iko 19.15

Bibeli Luayátaalá

The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9